

יהדות מתחדשת

החברים בתנועה ליהדות מתחדשת מחויבים הן למסורת והן לחיפוש אחר משמעות עכשווית ליהדותם. התנועה מעודדת כל יהודי להעשיר את חייו באמצעות מסורות העבר ושותפות פעילה בבניין עתידו של העם היהודי. משנתה של התנועה מבוססת על הגותו של מייסד התנועה פרופ. מרדכי מ. קפלן (1881-1983).

הציביליזציה הדתית המתפתחת של העם היהודי

התנועה ליהדות מתחדשת מגדירה את היהדות כציביליזציה הדתית המתפתחת של העם היהודי.

"מתפתחת" מפני שבמשך אלפי שנות קיומה, חלו ביהדות תמורות רבות: אמונותיהם של בני ישראל בתקופה המקראית שונות בתכלית מאלו של התקופה הרבנית, ושתייהן שונות מאוד מהאמונות הרווחות בעת החדשה. בכל דור ודור עברו האמונה והמסורות של העם היהודי שינויים. היהדות המתחדשת שואפת לטפח תהליך אבולוציוני זה, ורואה בו את מהות הקיום היהודי ושורש חיוניותו כמסורת חיה.

"דתית" מפני שהיהדות היא הכלי אשר באמצעותו אנו מתחקים אחר יסודותיה של משמעות החיים. הדרך עצמה רצופה לבטים קשים, אך היהדות המתחדשת מתייחסת לכך בחיוב. אנו סבורים שביכולתנו ואף באחריותנו של כל יהודי לחקור ולדרוש על מנת לגלות אפיקים ייחודיים אל האלוהות.

אנו מאמינים באל הנוכח בעולם בכלל ובנפש האדם בפרט: אל שהוא מקור טוב לבנו ושורש דאגתנו לזולת, אל שהוא גם הכוח המניע אותנו למימוש עצמי ולהתנהגות מוסרית. נוכחותו מתגלית שעה שאנחנו מחפשים אחר משמעות בעולם, כאשר אנו חוקרים ולומדים, ובזמן שאנחנו פועלים בשם המוסר והצדק החברתי.

"ציביליזציה" מפני שהיהדות איננה דת בלבד. לעם היהודי זיכרון היסטורי משותף וגורל היסטורי משותף, מחויבות למולדת קדומה ולשפה עתיקת יומין, אהבה משותפת לתרבות יהודית, למוסר יהודי ולהגות יהודית, ומורשת ספרותית ואומנותית עשירה, חיה ויוצרת גם בימינו.

"העם היהודי" מפני שכל היהודים הם בני המשפחה היהודית המורחבת, אם בגלל שנולדו יהודים, או שבחרו להצטרף לעם היהודי. אנו מכירים במגוון רחב של מסורות ומנהגים דתיים יהודיים, ומבקשים לבנות חזון לאומי משותף.

העם היהודי בימינו הוא עם טרנס-ארצי מרצון, ולא כפי שהיה במשך תקופת הגלות הארוכה שנכפתה עליו.

היהדות המתחדשת מדגישה את ייחודו של העם היהודי ומורשתו בקרב העמים, ללא כל יהירות או התנשאות, מאמינה שהשאיפה לצדק היא מטרה משותפת לכל הלאומים, ומקדמת בברכה דו-שיח של רצון טוב בין כל העמים ובין בני כל הדתות.

לעבר זכות הצבעה אך לא זכות וטו

נקודת המוצא של התנועה ליהדות מתחדשת היא השאיפה להבין את החוויה הרוחנית וההיסטורית של עמנו. אנו רואים בעבר מקור חשוב להבנת ההווה, ובאותה העת אנו עומדים על זכותנו להשמיע את קולותינו הייחודיים בנפרד מקולות אבותינו. בעוד המסורת יקרה ליהדות המתחדשת וחבריה מציינים את חגי ישראל ואת אירועי מחזור החיים של היחיד, אנו סבורים שפני הקהילה משתנים תדיר, וזכותו של כל דור להתאים את המסורת לשינויים אלה. מה משמעותו של מנהג או רעיון מסוים עבורנו כיום? האין צורך שכל מסורת תותאם למתבקש מהידע האנושי המעודכן והמקובל כביטוי של האמת והטוב? כאשר מתגלים חסרונות מהותיים בערך או במנהג יהודי מסוים, מחובתנו כיהודים לתקן ולשכלל אותם. ברם, משימה זו דורשת מנגנון חדש של תכנון חברתי, שיאפשר לכל בני העם לקחת חלק בעיצוב התרבות היהודית העכשווית.

בנושא קיום מצוות, אנחנו חלוקים על התנועות ההלכתיות בעיקר בשאלה עד היכן רצוי לתקן את ההלכה, ומי רשאי להשתתף בתהליך זה. אנו סבורים שעל רבנים וחוקרים לשתף חברי קהילה מן השורה במלאכה, ולנסח יחד קווים מנחים להתנהגות

יהודית עכשווית. הנחיות אלו צריכות לשקף רצון לשמר את המסורת, לצד פתיחות וחדשנות לנוכח תמורות הזמן.

יהדות עכשוויות וחיונית חייבת להתמודד ללא כחל וסרק עם תמורות ומאורעות ההיסטוריה היהודית המודרנית, כגון: **השואה, הקמת מדינת ישראל, התא המשפחתי ההולך ומשתנה, ההתפתחויות בתחום המגדר, והסכנה האקולוגית.** רק התבוננות מעמיקה בעצמנו ובמתרחש סביבנו מתוך המסורת היהודית יכולה להניב יהדות רלוונטית ליהודים בני זמננו.

קהילה יהודית דמוקרטית בעידן הפוסט-הלכתי

התנועה דוגלת בהזדהות מלאה ופעילה עם הציביליזציה היהודית המשותפת לכולנו: מהקמת סוכה ועד להאזנה למוזיקה יהודית, מדאגה לצעירים ולקשישים ועד להנחיית קבוצות לימוד תורה. על חברי הקהילות לחוות את הציביליזציה היהודית בת-זמננו באותה עוצמה בה הם חווים את הציביליזציה החילונית בה הם חיים. עתידה של היהדות כציביליזציה חיונית ותוססת תלוי בנכונותנו לפעול, ליצור בתוכה ולהנחיל אותה לדורות הבאים.

הבסיס והמסגרת ליצירה זאת היא הקהילה. על פי קפלן קהילה היא: צורת הארגון החברתי בה "רווחת היחיד היא עניינו של הכלל, וחיי הכלל הם עניינו של היחיד" (The Future of the American Jew, 1948). הוא דן בחשיבות יצירתן של "קהילות יהודיות אורגניות" המאופיינות בקבלת ובכיבוד ערכי יסוד כגון המסורת היהודית, התהליך הדמוקרטי והפלורליזם. היהדות המתחדשת מדגישה את חשיבות הקהילה הדתית בעיצוב נתיבים אישיים באמונה, מנהגים והתנהגות מוסרית של חברה. קהילות בוחרות את דרכן בסוגיות של מנהגים דתיים וטקסים. שייכות לקהילה מובילה אותנו להתייחס ברצינות לדפוסים האמוניים הנהוגים בה. בחירות טקסיות אישיות אינן עומדות כשלעצמן אלא נוצקות מיחסי גומלין עם מנהגי הקהילה. במקביל, קהילות אמורות להעניק וליצור מסגרת ותבנית שתעמיק את רמת היחסים המוסריים בין חבריהן ותספק תמיכה בעת הצורך, כגון העמקת הנתינה בדרך של צדקה או מאמצים קהילתיים לתמיכה במשפחות המתמודדות עם מחלת הסרטן.

קווים מנחים אלה אינם הלכה פסוקה, אלא מועלים לדיון דמוקרטי בקהילותינו, ומשמשים מנוף להעשרת חייו היהודיים של היחיד וכן את מהותה היהודית של הקהילה. המטרה היא לפתח נורמות קהילתיות המעצבות קהילות המושתתות על צדק, שוויון ומחויבות לחקר אורחות החיים היהודיים מתוך פתיחות, תמיכה וחום אנושי עבור כל חבריהן.

ארץ ישראל: ערש הציביליזציה היהודית - יחסי גומלין עם התפוצות

בשל ההכרה שהיהדות היא הציביליזציה של העם היהודי, חברי התנועה ליהדות מתחדשת מאמינים בזיקת העם היהודי לארצו - כור מחצבתו ומושא תקוותו לאורך הדורות. מראשיתה הייתה היהדות המתחדשת תנועה ציונית. אנחנו איתנים במחויבות שלנו כלפי מדינת ישראל, בניינה, וכינונה כחברה צודקת, יהודית ודמוקרטית.

אנחנו רואים בתקומה הלאומית היהודית בארץ ישראל את ההישג הכביר ביותר של העם היהודי במאה העשרים. לכן אנו מעודדים קשרים בין קהילות בארץ ובתפוצות, מדגישים את חשיבותם של ביקורים בארץ, ומוקירים את אלה אשר בעלייתם מקדישים את חייהם לבניינה מחדש של מולדת עמנו. בעוד תמיכתנו בישראל היא תמיכה בלתי-מסויגת, התנועה ליהדות מתחדשת מקיימת בתוכה מגוון דעות בכל הנוגע למדיניותה של מדינת ישראל. אנחנו תומכים בגופים הפועלים לחיזוק זכויות האדם, חופש הדת בישראל, ולהפיכת ישראל לביתם של כלל היהודים.

לצד האמונה במרכזיותה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי, אנו רואים גם בקהילות חזקות בתפוצות מרכזים חשובים ללימוד יהדות ולצמיחה תרבותית - אולם, רק מדינת ישראל יכולה לשמש "חממה" ליצירת חברה שהיא כל כולה יהודית. לכן, אנו רואים חשיבות בשיתוף פעולה פורה ומפרה בין מדינת ישראל והתפוצות. באותן ארצות בהן משגשגות קהילות יהודיות בקרב חברות רב-לאומיות, ניתן לשלב אידיאלים יהודיים עם הערכים הנעלים ביותר של הציביליזציה המודרנית, מיזוג העשוי להשפיע לטובה גם על הציביליזציה היהודית בארץ.

אנו תקווה שככל שישכנו שלום ויציבות במדינת ישראל, כך תוכל החברה הישראלית להתפנות למערכת יחסים מאוזנת יותר עם התפוצות. מערכת יחסים בוגרת כזו תתאפיין בכנות, כבוד הדדי, הפריה והעשרה הדדית.

לחיות בשתי ציביליזציות: מחויבות לצדק חברתי ולמוסר אישי

יהודים החיים כיום בחברות דמוקרטיות מצויים לרוב בציביליזציה חילונית. הם סרים לחוקיהם של ממשלות ושל בתי משפט לא יהודיים, נהנים ממוזיקה פופולארית מקומית, עובדים באווירה חילונית עם לא-יהודים, מחנכים את ילדיהם בבתי ספר כלליים ומעצבים את חייהם בהתאם לערכים מערביים מקובלים.

היהדות המתחדשת דוגלת בקיום חברות פתוחות ודמוקרטיות, לא רק בשל העובדה שהפלורליזם המבני אינו דורש את נטישת היהדות, אלא גם מפני שערכיהם של חברות אלו במיטבם, עולים בקנה אחד עם אידיאלים יהודיים כפי שראוי שאלה יתפתחו או יתוקנו. נוכל להפיק תועלת רבה משילוב נורמות בנות-זמננו בציביליזציה היהודית; בנושאי שוויון בין המינים, זכויות אזרחיות וחברתיות, פלורליזם תרבותי ועוד.

באותה מידה שאנו משתדלים להנהיג דמוקרטיזציה בקרב הקהילה היהודית, אנו גם שואפים להחיל תובנות מהמסורת היהודית על סוגיות המעסיקות את החברה החילונית. בצפון אמריקה למשל, התנועה ליהדות מתחדשת פעילה במאבקים למען צדק עבור בני כל הגזעים, ביעור העוני, ורדיפת שלום. אנו מלאי הערכה לדרך הנביאים וחכמי ישראל בכל הדורות, אשר גרסו "צדק צדק תרדוף", ואשר החמלה והצדק כלפי כל מגזרי החברה היו נר לרגליהם. יחד עם זאת, איננו מאמינים שיהודים אותנטיים חייבים לאמץ לעצמם גישה פוליטית מסוימת. אנו סבורים שהחברה החילונית יכולה להפיק תועלת מכך שיהודים מסורים מתעמקים במסורתם על מנת לדלות ממנה תובנות מתאימות לסוגיות עכשוויות.

בתחום החברתי התנועה פעילה בכמה מישורים - בין היתר, בגישור ופישור בקונפליקטים בינ"ל, במלחמה ברעב, ובמאבק למען זכויות האזרח. התנועה נוקטת עמדה מפורשת למען שמירת הטבע והסביבה. כיהודים המצויים להנחיל מורשת רוחנית ותרבותית לדורות הבאים, אנו סבורים שעלינו לפעול נמרצות כך שנוכל גם להוריש לבאים אחרינו אוויר צח, מים זכים, וקרקע בלתי מזוהמת.

המוסר, הן האישי והן החברתי, הוא מהמאפיינים הבולטים של היהדות המתחדשת. אנו מדגישים את מרכזיותו באורח החיים אותו אנו מקיימים, ורואים באורח חיים מסורתי שאינו מודרך על ידי אמות מידה מוסריות, חילול השם. לכן אנו דורשים מכל קהילות התנועה להזדהות עם הסטנדרטים המוסריים הגבוהים ביותר.

חזון העתיד של התנועה ליהדות מתחדשת

היהדות המתחדשת מחויבת ל-**יהדות ליבראלית מקסימאלית**. פירוש הדבר באופן מעשי: מחויבות לחיים יהודיים העוסקים בלימוד, תפילה, ופעילות דתית אחרת, מבלי לפגוע בהשתתפותו המלאה של היהודי בחיים החילוניים.

אנו שואפים ליהדות שתהווה מקור עשיר להבעה עצמית רוחנית, ושתשמש מצפן מוסרי בחיינו. אנו מייחלים לכך שהעם היהודי יתגבר על מחלוקותיו ויגשים את מחויבותו למטרה העיקרית: תיקון העולם כך שכל אדם יזכה בכבוד הראוי לו באשר הוא אדם שנברא בצלם אלוהים.

אנו מייחלים לכך שמדינת ישראל תשכון בשלום, ושהעם היהודי בארץ ובתפוצות ישכיל לפתח מסורת משתבחת תדיר וראויה להימסר לדורות הבאים.

מחויבותנו לעתיד - המתאפיינת במסירות וביצירתיות, בלב נאמן ובראש פתוח - היא אשר ממלאת אותנו גאווה על תרומתנו למורשת המתפתחת ללא הרף של העם היהודי.

בית מדרש לרבנות – התנועה ליהדות מתחדשת
שד' ש"י עגנון 22
ירושלים
02-678-0993
lehadesh@netvision.net.il
www.rrc.edu

Reconstructionist Rabbinical College

בית המדרש לרבנים ליהדות מתחדשת